

Splata kredytów denominowanych lub indeksowanych w walucie innej niż waluta polska

Ewa Kowalewska*

Streszczenie: *Cel* – Opracowanie dotyczy szczególnej regulacji ustawy Prawo bankowe, tj. zasad dotyczących spłaty kredytów denominowanych lub indeksowanych w walucie innej niż waluta polska. Analizie poddano regulację ustawową w tym zakresie oraz orzecznictwo. Szczególną uwagę zwrócono na zagadnienie spreadów walutowych. W tym zakresie celem było także wskazanie na stanowiska takich instytucji, jak Komisja Nadzoru Finansowego czy Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Celem niniejszego opracowania jest także wskazanie na różnicę między kredytem denominowanym a kredytem indeksowanym w walucie innej niż polska.

Metodologia badania – Podstawową metodą badawczą zastosowaną w pracy jest analiza materiału normatywnego oraz dorobku literatury w zakresie prawa bankowego. Ponadto analizie poddano także orzecznictwo.

Wynik – Przeprowadzona analiza wskazuje na specyfikę kredytów indeksowanych i denominowanych w walucie innej niż polska, w porównaniu z pozostałymi kredytami, a także na różnicę między nimi. Zauważono, że obowiązujące ustawodawstwo nakłada na banki dodatkowe obowiązki, m.in. informacyjne, których celem jest ochrona kredytobiorcy. Analiza orzecznictwa wskazuje na liczne rozbieżności w tym zakresie. Jednocześnie z analizy tej wynika, że obowiązująca zasada swobody umów nie ogranicza sposobu wskazywania w umowach kwoty i waluty kredytu. Banki jednak nie powinny ustalać kursu obowiązującego w danej umowie w sposób, który byłby niejasny i stanowiłby naruszenie dóbr kredytobiorcy.

Oryginalność/wartość – W opracowaniu podjęto próbę wyróżnienia kredytów indeksowanych i denominowanych w walucie innej niż waluta polska, przede wszystkim z uwagi na wątpliwości, jakie wywołują się w praktyce ich udzielania. Stąd odwołano się do orzecznictwa, które potwierdza złożoność powyższego zagadnienia. Z jednej strony obowiązują regulacje ustawy Prawo bankowe, z drugiej zasada swobody umów określona w Kodeksie cywilnym

Słowa kluczowe: bank, kredyt, umowa kredytowa, spready, waluta kredytu

Wprowadzenie

Wyróżnienie kredytów denominowanych i indeksowanych w walucie innej niż polska stanowi istotne zagadnienie z punktu widzenia regulacji prawnych obowiązujących obecnie w polskim porządku prawnym oraz z uwagi na ryzyko kursowe, jakie się z tym wiąże, co z kolei jest szczególnie ważne dla kredytobiorców. Ryzyko, o którym mowa, złagodziła tzw. ustawa antyspreadowa, należy jednak podkreślić, że całkowite wyeliminowanie tego zjawiska nie jest możliwe. Szerokie i zbyt swobodne zasady określania kursów walutowych

---

* dr Ewa Kowalewska, Uniwersytet Szczeciński, Wydział Prawa i Administracji, e-mail: ewa.kowalewska@wpiaus.pl.

stosowane przez banki zostały uznane za niewłaściwe praktyki, co potwierdziła Komisja Nadzoru Finansowego, a także orzecznictwo sądowe.

1. Ogólne zasady zawierania umów kredytowych

Zasady dotyczące umów kredytowych określone zostały w art. 69 ustawy Prawo bankowe (Ustawa, 1997). Ustawodawca nie podaje definicji kredytu, jedynie wskazuje na elementy i cechy umowy kredytowej. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie oraz w szczególności powinna określać:

- 1) strony umowy,
- 2) kwotę i walutę kredytu,
- 3) cel, na który kredyt został udzielony,
- 4) zasady i terminy spłaty kredytu,
- 4a) w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu,
- 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany,
- 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu,
- 7) zakres uprawnień banku i związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu,
- 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych,
- 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje,
- 10) warunki dokonania zmian i rozwiązania umowy.

Punkt 4a dodany został w wyniku nowelizacji ustawy Prawo bankowe z dnia 29 lipca 2011 roku (Ustawa, 2011). Przyjęte rozwiązanie odnosi się do umów o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż polska. W wyniku przyjętego rozwiązania w sposób szczególny potraktowane zostały kredyty potocznie określane jako kredyty walutowe. Należy jednak zwrócić uwagę na nieprawidłowe stosowanie w tym przypadku takiego określenia, ponieważ kredyty walutowe to kredyty uruchamiane i spłacane bezpośrednio w walucie obcej. Natomiast ustawodawca posługuje się określeniami: „kredyt denominowany w walucie innej niż polska” oraz „kredyt indeksowany do waluty innej niż polska”. W literaturze wskazuje się, że kredyty denominowane lub indeksowane do waluty innej niż waluta polska są kredytami w walucie polskiej (Molis, 2005, s. 184). W doktrynie pojawiają się wątpliwości, czy kredyt denominowany, czyli wyrażony w walucie obcej, jest kredytem w tej walucie (Czech, 2011, s. 64). Mając na względzie powyższe rozważania, należy przyjąć, że kwestia nazewnictwa jest rzeczą wtórną, a o tym, czy kredyt jest kredytem w walucie polskiej czy w walucie obcej, decyduje treść konkretnej umowy kredytowej (Kawulski, 2013, s. 340). Jeszcze przed nowelizacją prawa bankowego w 2011 roku i wprowadzeniem istotnych zmian do treści art. 69 ustawy Prawo bankowe analogiczne stanowisko

w powyższej kwestii zajął także Wojewódzki Sąd Administracyjny, który stwierdził, że „o tym, czy mamy do czynienia z kredytem walutowym czy też z kredytem denominowanym rozstrzyga treść umowy, nie należy więc kierować się wyłącznie użytą w umowie nazwą kredytu” (Wyrok, 2008).

2. Problematyka spreadów walutowych

Wprowadzona w 2011 roku zmiana stanowiła ważny krok w regulacji zasad udzielania przez banki kredytów walutowych oraz wprowadzenia powszechnie obowiązujących w bankach zasad dobrych praktyk w tym zakresie. Nowelizacja ta określana bywa „regulacją antyspreadową”. Przed jej wprowadzeniem w przypadku kredytów denominowanych lub indeksowanych do waluty innej niż waluta polska nieuregulowana pozostawała kwestia ustalania wysokości tzw. spreadów walutowych, czyli różnicy płaconej między kursem kupna a sprzedaży waluty w danym banku. Stanowiło to pole do nadużyć ze strony banku. Kredytobiorca nie miał żadnego wpływu na wysokość spreadu, co więcej, nie znał zasad jego ustalania, nie mógł sam obliczyć ani w żaden sposób kontrolować. Spready walutowe stanowią jedyną na rynku kredytowym swego rodzaju ukrytą prowizję oraz dodatkowy koszt przy spłacie kredytu (Ofiarski, 2013, s. 490). W doktrynie określa się także, że spread jest specyficznym wynagrodzeniem banku i nie stanowi opłaty ani prowizji w rozumieniu art. 110 ustawy Prawo bankowe (Kawulski, 2013, s. 341). Bez wątplenia wysokość spreadu ma istotny wpływ na całokształt kosztów ponoszonych przez kredytobiorcę.

W świetle obecnie obowiązujących przepisów kredytobiorca już na etapie umowy kredytowej powinien być odpowiednio poinformowany przez bank o istotnych dla niego zasadach związanych ze spłatą kredytu. W odpowiedzi na to banki stosują powszechną praktykę podawania także na swoich stornach internetowych, obok kursu kupna i sprzedaży walut obcych, także wysokość spreadu walutowego, co pozwala na dokonanie wstępnej oceny wahań w jego zakresie i z pewnością uznać można za przejaw stosowania dobrych praktyk w stosunku do potencjalnych kredytobiorców. Różnice w ustalaniu spreadu w poszczególnych bankach wynoszą od kilku do kilkudziesięciu groszy na jednostkę waluty obcej.

Problem ustalania wysokości spreadu nasilił się głównie w okresie wahań kursowych na rynku walutowym. Kredytobiorcy, którzy zaciągnęli kredyty przy niskich kursach, w sposób szczególny poczuli się dotknięci, ponieważ – oprócz wysokiego kursu – do raty doliczany jest przez kredytodawców coraz wyższy spread walutowy (Czech, 2011, s. 63–79).

Problematyką spreadów walutowych zajęła się Komisja Nadzoru Finansowego (KNF) w 2008 roku Uchwałą nr 391/2008 w sprawie przyjęcia Rekomendacji S (II) dotyczącej dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie. KNF podjęła próbę przeciwdziałania niekorzystnym dla kredytobiorców działaniom banków w zakresie ustalania wysokości spreadów. Zgodnie z tymi zaleceniami bank powinien być umożliwić klientowi na jego wniosek spłatę rat w walucie indeksacyjnej przy kredycie indeksowanym kursem waluty obcej. Na podstawie omawianej Rekomendacji S, od dnia

1 stycznia 2009 roku istniał obowiązek informowania klientów o spreadzie walutowym, udostępniania klientom zestawień historycznych kursów oraz informowania o ryzyku związanym ze sprejem walutowym. Ponadto Rekomendacja S określała, że bank nie powinien stosować kursów walutowych dla kredytów mieszkaniowych innych niż kursy stosowane dla standardowych produktów i transakcji. Od 1 lipca 2009 roku, na podstawie Rekomendacji KNF (przy akceptacji Związku Banków Polskich), wprowadzono możliwość spłaty kredytu w walucie indeksacyjnej (Biała księga..., 2015, s. 5). Odpowiedzią na Rekomendację KNF było stosowanie przez niektóre banki zróżnicowanych zasad dotyczących wysokości opłat pobieranych przez banki z tytułu sporządzenia aneksu do umowy, związanego ze zmianą waluty spłaty kredytu od opłat pobieranych za sporządzenie aneksów z innych przyczyn. Wysokie koszty aneksów stanowiły próbę rekompensowania sobie przez banki straty spowodowanej wyborem przez kredytobiorców samodzielnej spłaty kredytu (Ofiarski, 2013, s. 490). W ten sposób tylko nieliczna grupa kredytobiorców hipotecznych mogła pozwolić sobie na otrzymanie od banku kredytodawcy zgody na pozyskiwanie waluty na obsługę swojego zadłużenia hipotecznego poza bankiem, który udzielił kredytu. Oznaczało to, że klienci nadal byli skazani na ponoszenie nadmiernych kosztów przy spłacie rat kredytowo-odsetkowych. Wskazana powyżej praktyka banków była sprzeczna z dobrymi obyczajami i wzbudzała szereg wątpliwości, skutkujących niezadowoleniem podmiotów korzystających z usług na rynku bankowym. W pewnym zakresie praktyki takie stały w sprzeczności z wizerunkiem banku jako instytucji zaufania publicznego. W związku z tym zmianą ustawy Prawo bankowe z lipca 2011 roku wprowadzono nowe zasady. Ponadto obecnie obowiązuje uchwała nr 18/2011 KNF z dnia 25 stycznia 2011 roku w sprawie wydania Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

Kwestia ustalania spreadów i ich wysokości była przedmiotem badań także Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), który stwierdził, że sama wysokość spreadu jest kwestią polityki cenowej prowadzonej przez konkretny bank, a w związku z tym nie ma możliwości administracyjnego regulowania jego wysokości. W maju 2008 roku UOKiK opublikował raport z kontroli ponad 300 wzorów umów, regulaminów, tabel opłat i prowizji oraz umów ubezpieczenia kredytów hipotecznych w polskich bankach. W raporcie skrytykowano banki za przyznawanie sobie w umowach kredytowych zbyt szerokiego zakresu uprawnień, w tym do zmiany waluty i oprocentowania kredytu w przypadku zmiany sytuacji społeczno-politycznej lub ekonomicznej państwa waluty kredytu. Raport wykazał, że banki zbyt szeroko określały przesłanki zmiany kursu waluty kredytu, co dla kredytobiorcy oznaczało niejednokrotnie trudności w dalszej terminowej spłacie kredytu (Biała księga..., 2015, s. 56).

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w grudniu 2010 roku uznał za niedozwolone sześć klauzul stosowanych przez Bank Millennium w regulaminach i umowach o kredyt hipoteczny. Dwie z nich dotyczyły niejasnych kryteriów obliczania kursu walut, stosowanych w przypadku rozliczania kredytów indeksowanych w stosunku do waluty obcej. Umowy odsyłały kredytobiorców do kursów ogłaszanych w tabeli walut obcych banku,

bez dokładnego sprecyzowania, na jakich zasadach ustala on ogłaszane w swojej tabeli kursy. Sąd podzielił stanowisko UOKiK, że bank, nie precyzując sposobu ustalania kursu walut, może dowolnie ustalać jego wysokość, niekoniecznie na podstawie obiektywnych kryteriów (Szczygieł, 2013, s. 77). Inna sprawa miała miejsce w marcu 2009 roku. Pozew dotyczył BRE Banku i kwestionowano w nim niektóre postanowienia w umowie o kredyt hipoteczny. Zdaniem UOKiK postanowienia te były zbyt ogólne i nieprecyzyjne. Dawały one bankowi możliwość kształtowania wysokości oprocentowania kredytu według własnego uznania, gdyż stosowano zwrot „może ulegać zmianom w okresie trwania umowy”. Nie precyzowano, na jakich zasadach te zmiany mogłyby następować, co oznaczało podejmowanie zmian w sposób niekorzystny dla kredytobiorcy.

3. Zasady spłaty kredytu

Przedstawiciele największych banków oferujących kredyty hipoteczne w okresie od 2005 roku stopniowo nabierali przekonania, że praktyka zaciągania kredytów denominowanych lub indeksowanych do waluty obcej nie jest właściwym rozwiązaniem, także z uwagi na ryzyko po stronie banku. W latach 2008–2009 prezesi banków, przykładowo takich jak Bank Zachodni WBK czy Bank Ochrony Środowiska w pismach kierowanych do Związku Banków Polskich wyraźnie podkreślali konieczność odstąpienia od praktyki udzielania kredytów w walutach obcych. Zwracano wówczas uwagę, że nadzór bankowy powinien zabronić udzielania kredytów we frankach szwajcarskich (Biała księga..., 2015, s. 80). Związane to było z wystąpieniem kryzysu gospodarczego w 2008 roku i wzrostem kursu franka szwajcarskiego.

Kolejnym ważnym rozwiązaniem, które wprowadziła nowelizacja ustawy Prawo bankowe z lipca 2011 roku, było dodanie do art. 69 ustawy Prawo bankowe ust. 3, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonywać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie. W tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku.

Na podstawie wprowadzonej regulacji już na etapie umowy kredytowej kredytobiorcy zyskali możliwość spłaty kredytu w walucie, w której był on denominowany lub do której był indeksowany. W ten sposób rozwiązano problem wysokich opłat za aneksy do umów, które powyższą możliwość wprowadzały. Należy także zauważyć, że ustawowo wprowadzono zasadę, że w samej umowie kredytowej określa się zasady związane z otwarciem i prowadzeniem rachunku, który będzie umożliwiał korzystanie przez kredytobiorcę z możliwości spłaty rat kredytowo-odsetkowych w walucie obcej. Rozwiązanie takie jest szczególnie pozytywnie oceniane przez kredytobiorców. Najważniejsza zmiana dotyczyła nie tylko umożliwienia kredytobiorcom spłaty rat kapitałowo-odsetkowych w walucie indeksowanej, ale

nałożyła na banki obowiązek umieszczania w umowie kredytowej informacji o możliwości dokonania wpłaty w walucie innej niż waluta polska. Spłata kredytów hipotecznych jest obecnie z mocy prawa dopuszczona także w walucie indeksowanej (Ofiarski, 2013, s. 491).

Spłacie kredytu bezpośrednio w walucie obcej poświęcony został również art. 75b ustawy Prawo bankowe, który został dodany ustawą antyspreadową z lipca 2011 roku. Przepis ten chroni kredytobiorcę przed dodatkowymi kosztami w sytuacji, gdy korzystając z uprawnień określonych w art. 69 ust. 3 ustawy Prawo bankowe, dokonuje on spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w walucie obcej, w której kredyt jest denominowany lub indeksowany. W literaturze wskazuje się, że nie można żądać od kredytobiorcy odsetek naliczanych według wyższej stopy oprocentowania, dodatkowej prowizji lub opłat manipulacyjnych (Ofiarski, 2013, s. 523). Dodatkowe koszty to wszelkie koszty wyższe niż te, które klient ponosił lub poniósłby w przypadku spłaty kredytu w walucie polskiej (Kawulski, 2013, s. 369). Kredytobiorca jest natomiast zobowiązany do poniesienia kosztów związanych ze spłatą kredytu w walucie obcej, jeśli koszty takie przypadają innym podmiotom niż kredytodawca (Czech, 2011, s. 73).

W art. 75b ust. 2 ustawy Prawo bankowe zakazano bankom wprowadzania dodatkowych ograniczeń wobec kredytobiorców, korzystających z uprawnienia, o którym mowa w art. 69 ust. 3 prawa bankowego. Jednocześnie ustawodawca nie wylicza, o jakie ograniczenia chodzi, wskazuje jedynie, że w szczególności bank nie może zobowiązać kredytobiorcy do nabywania waluty przeznaczonej na spłatę kredytu (raty lub jego całości bądź części) od określonego podmiotu. Do momentu wprowadzenia powyższych regulacji banki godziły się na spłatę rat kapitałowo-odsetkowych w walucie obcej, ale nakazywały zakup walut obcych na ten cel w swoich kasach walutowych, gdzie kursy sprzedaży tych walut były dla kredytobiorcy niekorzystne, w szczególności w porównaniu z kursami, jakie proponowały kantory walutowe. Innym ograniczeniem, o którym mowa w art. 75b ust. 2 ustawy Prawo bankowe, może być pobieranie przez bank opłaty za aneks do umowy kredytu wprowadzającej możliwość spłaty kredytu w walucie obcej (Czech, 2011, s. 75). Takim ograniczeniem byłaby także sytuacja, w której bank umożliwiałby gotówkową spłatę kredytu w walucie obcej wyłącznie we wskazanych przez siebie placówkach. Ograniczeniem, o którym mowa, nie będzie natomiast sytuacja, w której bank, nie prowadząc obsługi kasowej, nie wprowadza takiej możliwości w odniesieniu do waluty obcej (Kawulski, 2013, s. 370). Stanowisko takie wyrażone zostało również w Rekomendacji Rady Prawa Bankowego przy Związku Banków Polskich z 6 września 2011 roku w sprawie prawnych aspektów zmiany ustawy Prawo bankowe oraz ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie spreadów walutowych.

4. Różnice pomiędzy kredytem denominowanym a indeksowanym

Ustawodawca w szczególny sposób potraktował konsumentów, stanowiąc, że otwarcie i prowadzenie rachunku, o którym mowa w art. 69 ust. 3 prawa bankowego jest wolne od opłat w przypadku, gdy kredytobiorcą jest konsument w rozumieniu ustawy z dnia 23 kwietnia

1964 r. Kodeks cywilny (Ustawa, 1964). Zgodnie zatem z art. 22¹ Kodeksu cywilnego¹ za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Przeniesienie tej definicji na grunt umów kredytowych, regulowanych przez ustawę Prawo bankowe budzi wiele kontrowersji. Można wskazać chociażby jednostronność tej definicji. Ponadto obecnie obowiązująca definicja z kręgu konsumentów wyklucza wszystkie osoby prawne, również „ułamne” osoby prawne, a więc także takie, które nie są przedsiębiorcami.

Analizując możliwość spłaty w walucie polskiej kredytu udzielonego w walucie obcej, należy odwołać się także do zasady swobody umów uregulowanej w art. 353¹ Kodeksu cywilnego, w myśl którego strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Ponadto należy zwrócić uwagę na treść art. 358 Kodeksu cywilnego, tj. na zasadę walutowości². Jeżeli przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia w walucie obcej. Wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe lub czynność prawna stanowi inaczej. Sąd Najwyższy uznał, że w zgodzie z zasadą swobody umów pozostaje takie ułożenie stosunku prawnego, w którym strony umowy wskazują inną walutę zobowiązania (Wyrok, 2011; Bączyk, 2012, s. 49). W przedmiotowej sprawie ustalono, że strony bankowej umowy kredytowej wyraziły zobowiązanie kredytowe w walucie obcej, natomiast określiły, że wykonanie nastąpi w walucie polskiej.

Podsumowując powyższe rozważania należy wskazać różnice między kredytem denominowanym a kredytem indeksowanym.

W umowie kredytowej o **kredyt indeksowany do waluty innej niż polska** kwota kredytu zostaje wyrażona w polskiej walucie (zł). Wypłata będzie dokonywana w tzw. walucie indeksowanej, wskazanej w umowie. W momencie wypłaty kwota kredytu zostanie przeliczona po aktualnym kursie na daną walutę obcą (tzw. walutę kredytu). Jeśli kredytobiorca wnioskuje o 300 tys. zł, to kwota ta jednorazowo, czy też w transzach, niezależnie od bieżącego kursu waluty, zostanie wypłacona. Nie wiadomo jednak, jakie będzie ostatecznie zadłużenie, ponieważ jest ono uzależnione od kursu waluty. Pewna jest natomiast kwota kredytu, jaka zostanie wypłacona. Zadłużenie będzie w walucie obcej i jest zależne od kursu w dniu wypłaty kredytu lub poszczególnych transz.

Przykład dla kredytu indeksowanego, wypłacanego jednorazowo

Wysokość kredytu 400 000 zł w walucie euro. W dniu wypłaty kredytu bank wypłaca 400 000 zł, natomiast zadłużenie przelicza według kursu na walutę euro. W przypadku

¹ Art. 22¹ wszedł w życie 25 grudnia 2014 r.

² W tym brzmieniu art. 358 Kodeksu cywilnego obowiązuje od 24 stycznia 2009 r.

kursu na poziomie 4,00 zł, zadłużenie będzie wynosiło 100 000 euro. Dla kursu niższego, np. na poziomie 3,80 zł, zadłużenie będzie wynosiło 105 263,15 euro.

Przykład dla kredytu indeksowanego, wypłacanego w transzach

Tabela 1

Kwota kredytu: 300 000 zł

	Kwota transzy w zł	Kwota transzy po przeliczeniu w euro	Kurs euro w zł	Suma wypłat w euro
I transza	100 000,00	25 000,00	4,00	25 000,00
II transza	100 000,00	26 315,78	3,80	(25 000,00 + 26 315,78) = 51 316,00
III transza	100 000,00	28 571,42	3,50	(51 316,00 + 28 571,42) = 79 887,00

Źródło: opracowanie na podstawie www.samkredyt.pl (4.09.2015).

W przypadku kredytu indeksowanego wypłacanego w transzach ostateczne zadłużenie w euro wynosi 79 887,00 euro, a wypłacona zostanie pełna kwota, tj. 300 000 zł.

W umowie o **kredyt denominowany** kwota kredytu podana jest w walucie innej niż waluta polska (tzw. waluta kredytu). Następnie bank przelicza tę kwotę na walutę polską po kursie, który w świetle obowiązujących przepisów musi być wskazany w umowie. W umowie będzie wskazana kwota np. 50 000 euro, ale nie wiadomo, jaka ostatecznie kwota w złotych będzie wypłacona kredytobiorcy w całości lub w transzach. W przypadku tego kredytu wiadomo, jaka jest wysokość zadłużenia. Nie wiadomo jednak, jaka ostatecznie kwota liczona w złotych zostanie wypłacona. Nie może być jednak wypłacone więcej niż kwota kredytu.

Przykład dla kredytu denominowanego wypłacanego jednorazowo

Wnioskodawca wnioskuję o kredyt w wysokości 400 000 zł, w walucie euro. Wysokość kredytu w euro obliczana jest według określonego kursu, np. 4,00 zł. W tym przypadku wysokość kredytu w euro wynosić będzie 100 000. Bank wypłaci tę kwotę, ale według kursu z dnia wypłaty, co oznacza, że nie wiadomo, jaka ostatecznie będzie kwota wypłaty w złotych. Jeśli kurs w dniu wypłaty będzie wynosił 3,80 zł, to bank wypłaci 380 000 zł, jeśli natomiast kurs wynosić będzie 4,10 zł, to bank wypłaci wyższą kwotę, tj. 410 000 zł.

Przykład dla kredytu denominowanego wypłacanego w transzach

Tabela 2

Kwota kredytu: 300 000 zł, kurs EUR 4,00 zł, w EUR kwota kredytu: 75 000 EUR

	Kwota transzy w zł	Kwota transzy w euro	Kurs euro w zł	Kapitał kredytu w euro
I transza	100 000,00	25 000,00	4,00	(75 000,00 – 25 000,00) = 50 000,00
II transza	100 000,00	26 316,00	3,80	(50 000,00 – 26 316,00) = 23 684,00
III transza	100 000,00	28 571,00	3,50	(23 684,00 – 28 571,00) = - 4 887,00

Źródło: opracowanie na podstawie www.samkredyt.pl (4.09.2015).

W przedstawionej sytuacji umacniania się złotego, wyraźnie pojawia się niedobór, ponieważ wypłata obejmować może maksymalnie 75 000 euro. Stąd kwota 4887 euro, którą kredytobiorca musi uzupełnić we własnym zakresie. W przypadku osłabienia złotego sytuacja będzie wyglądała odwrotnie, czyli nastąpi nadwyżka wypłacanej kwoty kredytu.

Wybór między kredytem denominowanym a indeksowanym to w praktyce wybór banku. Część banków udziela kredytów denominowanych, a część indeksowanych. Przy kredycie indeksowanym mamy gwarancję pełnego finansowania, istnieje jednak ryzyko, że część środków zostanie uruchomiona po bardzo niskim kursie. Przy kredycie denominowanym istnieje możliwość kontrolowania swojego salda. Od początku wiadomo, ile wynosi zadłużenie. Pojawia się jedynie możliwość niedopłaty, co może spowodować uruchomienie własnych oszczędności, by uzupełnić brakującą kwotę (Krajkowski, 2010).

Uwagi końcowe

Patowa sytuacji wielu kredytobiorców spłacających kredyty hipoteczne denominowane lub indeksowane do waluty obcej, w szczególności tzw. kredytobiorców frankowych, skłoniła niektórych z nich do występowania na drogę sądową, m.in. z żądaniem uznania nieważności umowy kredytowej. Sąd Okręgowy w Szczecinie, w wyroku z dnia 7 listopada 2014 roku wskazał, że „nie można uznać, że umowa kredytowa indeksowana do waluty obcej przy przyjęciu nawet zasad waloryzacji kredytu, była umową o produkt ustrukturyzowany o wysokim stopniu skomplikowania”. Sąd wskazał, że skoro postanowienia określające waloryzację kredytu za pośrednictwem waluty obcej mają charakter standardowych postanowień umowy kredytowej, tym samym możliwość ich zawarcia w danej umowie obwarowana jest od spełnienia się w stanie faktycznym tych wszystkich wymogów, jakich spełnienie wymagane jest w ogóle dla zawarcia umowy kredytowej. Ponadto sąd podkreślił, że gdyby ustawodawca chciał zrobić wyłom od ogólnych zasad zawierania umów kredytowych i poddać konkretne rodzaje umów (w tym przypadku umów kredytowych indeksowanych do waluty obcej) regulacjom innej ustawy niż ustawa Prawo bankowe, wówczas wprost wskazałby takie rozwiązanie.

Na uwagę zasługuje także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 roku, w którym sąd uznał, że mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta. Natomiast klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy (banku) w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną.

Literatura

- Bączyk, M. (2012). Przegląd orzecznictwa SN w sprawach bankowych od stycznia do czerwca 2011 r. *Monitor Prawa Bankowego*, 2, 31–50.
- Biała księga kredytów frankowych w Polsce (2015). Warszawa: Związek Banków Polskich.
- Czech, T. (2011). Spłata kredytu udzielonego w walucie obcej lub indeksowanego do waluty obcej. *Monitor Prawa Bankowego*, 11, 63–79.
- Kawulski, A. (2013). *Prawo bankowe. Komentarz*. Warszawa: LexisNexis.
- Krajkowski, M. (2010). *Kredyt walutowy: indeksowany czy denominowany?* Pobrano z: www.wyborcza.biz/finanse, 5 listopada (4.09.2015).
- Molis, J. (2005). W: F. Zoll, *Prawo bankowe. Komentarz*. Warszawa: Lex.
- Ofiarski, Z. (2013). *Prawo bankowe. Komentarz*. Warszawa: Lex a Wolters Kluwer business.
- Szczygieł, J. (2013). Kredyty walutowe, czyli akcja i reakcja. *Bank*, 9.
- Uchwała nr 391/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie przyjęcia Rekomendacji S (II) dotyczącej dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie. Dz. Urz. KNF nr 8, poz. 45.
- Uchwała nr 18/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 25 stycznia 2011 r. w sprawie wydania Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie. Dz. Urz. KNF nr 3, poz. 6.
- Ustawa antyspreadowa – Rekomendacja Rady Prawa Bankowego przy Związku Banków Polskich z 6 września 2011 r. w sprawie prawnych aspektów zmiany ustawy Prawo bankowe oraz ustawy o kredycie konsumenckim w zakresie spreadów walutowych (2011). *Monitor Prawa Bankowego*, 11.
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Tekst jedn. Dz.U. 2016, poz. 1988 ze zm.
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny. Tekst jedn. Dz.U. 2016, poz. 380 ze zm.
- Ustawa z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw. Dz.U. nr 165, poz. 984.
- Wyrok Sądu Najwyższego z 25 marca 2011 r. IV CSK 377/10, niepubl.
- Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r. I CSK 1049/14, Legalis nr 1450586.
- Wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 7 listopada 2014 r. I C 554/14, niepubl.
- Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 3 czerwca 2008 r. I SA/Gd 174/08, Lex nr 394567.

REPAYMENT OF DENOMINATED CREDITS OR INDEX IN CURRENCY DIFFERENT FROM POLISH CURRENCY

Abstract: *Purpose* – The following study is applying to the special regulation of the act banking law, i.e. of principles of the denominated credits concerning the repayment or index in currency different from Polish currency. A statutory regulation was analysed in this respect and judicial decision. They paid special attention to the issue of monetary spreads. In this respect also pointing at positions was a purpose of such institutions as: the Polish Financial Supervision Authority whether of Office of Competition and Consumer Protection. Also pointing at the difference between the denominated credit and credit is a purpose of this study index in other currency than Polish.

Design/methodology/approach – At the work analysis of material is essential applied research methods normative methods and of achievements of literature in the banking law. Moreover also a judicial decision was analysed.

Findings – Conducted analysis is pointing at the specificity of credit index and denominate in other currency than Polish, compared with other credit, as well as to the difference between them. They noticed that the applicable legislation was imposing additional obligations to banks, among others information, of which a protection is a purpose for the borrower. Analysis of the case law is pointing at numerous divergences in this respect. Simultaneously it results from this analysis that the applicable rule of the freedom of agreements isn't limiting the way of indicating the amount in agreements and the credit currency. However banks should not establish the course being applicable in a given agreement in the way which would be vague and would constitute the infringement of goods for the borrower.

Originality/value – In the study an attempt to distinguish credit was made index and denominate in currency different from Polish currency, above all their due to doubts which are emerging in practice of granting. From here they appealed to the judicial decision which the complexity of the above issue is confirming. From one side regulations of the act are applying to the banking law, on the other principle of the freedom of agreements determined in the civil code. Following analysis is focusing on being different between the denominated credit and index in currency different from Polish currency. In the study they referred also to the commission recommendation Supervisions Financial, moreover a post of the Office of Competition and Consumer Protection was described.

Keywords: bank, credit, loan agreement, spreads, credit currency

Cytowanie

Kowalewska, E. (2017). Splata kredytów denominowanych lub indeksowanych w walucie innej niż waluta polska. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 5 (89/1), 485–495. DOI: 10.18276/frfu.2017.89/1-40.